 SIRA/Bcom/BSc
01/04/2019

(2 ½ hours) **Total marks: 75**

N. B: (1) All questions are compulsory
(2) All questions have internal choice
(3) Figures to the right indicate full marks

FC

1 A. Briefly describe the following **(any five)** (15)

1. Deprivation
2. Bonded labour
3. Foeticide
4. Avalanche
5. Urban civilization
6. Emotional self awareness
7. Team building
8. Downward Communication

B. Write a detailed note on the Foundation Course (Semester III) Project submitted by you.

2. A. Comment on the status of the SC and the STs in our country today. (15)

OR

B. Explain the problems faced by the minorities and state their constitutional rights.

3. A. Briefly explain the concept and types of disasters. Quote at least one locally relevant case study for one of the disasters. (15)

OR

B. What is meant by disaster mitigation? Describe its goals and various stages.

4. A. Discuss the scientific achievements of human beings from ancient to medieval time (15)

OR

B. Highlight the relationship between science and technology.

5. A. Comment on the features of effective listening and justify its importance. (15)

B. Explain the various styles of leadership with suitable examples.

****

B168E294D3FEB5C8615D30850744C512

मराठी रूपांतर

सूचना: 1. सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत. एकूण गुण: ७५

२. उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात. वेळ: २ तास ३० मिनिटे

प्रश्न १ अ) खालील संकल्पना स्पष्ट करा.(कोणत्याही पाच) १५

१. वंचित
२. वेठबिगार
३. भ्रूणहत्या
४. हिमवर्षाव
५. शहरी सभ्यता
६. भावनिक स्वजागरुकता
७. संघ बांधणी
८. निम्नगामी संप्रेषण

किंवा

ब) पायाभूत अभ्यासक्रम (सत्र-३)साठी तुम्ही सादर केलेल्या प्रकल्पावर सविस्तर टीप लिहा. १५

प्रश्न २ अ) आपल्या देशातील अनुसूचित जाती आणि अनुसूचित जमातीच्या आजच्या स्थितीवर भाष्य करा. १५

किंवा

ब) अल्पसंख्यांकांना तोंड द्यावया लागणाऱ्या समस्या स्पष्ट करा आणि त्याचे घटनात्मक हक्क सांगा.

प्रश्न ३ अ) आपत्तीची संकल्पना आणि प्रकार थोडक्यात स्पष्ट करा.स्थानिक पातळीवरील कमीतकमी एका आपत्तीच्या व्यष्टी अध्ययनाचा उल्लेख करा. १५

किंवा

ब) आपत्तीच्या हानीची तीव्रता कमी करणे म्हणजे काय?त्याचे उद्देश आणि विविध टप्पे स्पष्ट करा.

प्रश्न ४ अ) प्राचीन ते मध्ययुगीन काळापासून मानवाच्या वैज्ञानिक यशाची चर्चा करा. १५

किंवा

ब) विज्ञान आणि तंत्रज्ञानाच्या संबंधावर प्रकाश टाका.

प्रश्न ५ अ) प्रभावी श्रवणक्रियेच्या वैशिष्ट्यांवर भाष्य करा आणि त्याच्या महत्वाचे समर्थन करा. १५

किंवा

ब) नेतृत्वाच्या विविध शैली योग्य उदाहरणासह स्पष्ट करा.

****

53779

B168E294D3FEB5C8615D30850744C512

[Time: 3 Hours] [Marks:100]

Please check whether you have got the right question paper.

N.B:
1. All questions carry equal marks.
2. All questions are compulsory subject to internal choice.
3. Figures to the right indicate maximum marks.

Law

Q.1 Attempt **ANY TWO** from the following:
- a) How is a contract different from an agreement? Explain the legal rules regarding offer. **(10)**
- b) Discuss the legal rules regarding acceptance. **(10)**
- c) Explain the concept of consideration in a contract. Which are the exceptions to the rule, 'No consideration, No Contract.' **(10)**
- d) Discuss the effects of a minor's agreement. **(10)**

Q.2 Attempt **ANY TWO** from the following:
- a) Explain the void agreements given under the Indian Contract Act. **(10)**
- b) Distinguish between agreement entered by fraud and agreement entered into by misrepresentation. **(10)**
- c) Explain the Quasi Contracts. **(10)**
- d) Explain the meaning of discharge by breach of contract and explain discharge by operation of law. **(10)**

Q.3 Attempt **ANY TWO** from the following:
- a) Explain the essentials of Bailment **(10)**
- b) Distinguish between Pledge and Lien **(10)**
- c) Explain the essentials of the contract of Indemnity with examples. **(10)**
- d) Discuss the Duties and Rights of a Principal in the contract of Agency. **(10)**

Q.4 Attempt **ANY TWO** from the following:
- a) Distinguish between Sale and Agreement to Sell. **(10)**
- b) Explain the implied conditions under the Sale of Goods Act. **(10)**
- c) Discuss the rules relating to transfer of property in the case of sale of specific goods and the sale of unascertained goods. **(10)**
- d) Explain the unpaid sellers right of lien and stoppage of goods in transit. **(10)**

Q.5 Attempt **ANY TWO** from the following:
- a) Explain dishonour of cheque under the Negotiable Instruments Act. **(10)**
- b) Discuss the meaning of Payment in due course, Noting and Protest. **(10)**
- c) Distinguish between Cheque and Bill of Exchange. **(10)**
- d) Discuss the essentials of a Cheque. **(10)**

****

C97BA73BF72E4C21E71C2EBE93549261

[वेळ: ३ तास] [गुण: १००]

सूचना: १. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
२. सर्व प्रश्न अंतर्गत निवडीनुसार अनिवार्य आहेत.
३. उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.
अ. 'करार' हा ठरावापेक्षा वेगळा कसा आहे? तसेच 'प्रस्तावा' बाबत कायदेशीर नियम कोणते आहेत? १०
ब. 'स्विकृती' बाबत कायदेशीर नियम कोणते आहेत? त्याची चर्चा करा. १०
क. करार कायद्यातील 'प्रतिफल' हि संकल्पना स्पष्ट करा तसेच 'प्रतिफल नाही तर करार नाही' या नियमाला कोणते अपवाद आहेत ते स्पष्ट करा. १०
ड. अज्ञानी व्यक्तीशी केलेल्या ठरावाचे परिणाम कोणते आहेत ते स्पष्ट करा. १०

प्र.२ खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.
अ. भारतीय करार कायद्यामध्ये कोणकोणते ठराव हे 'व्यर्थ ठराव' म्हणून नमूद केले आहेत ते सांगा. १०
ब. 'फसवणूक' आणि चुकीचे वर्णन करून अस्तित्वात आलेल्या करारातील फरक स्पष्ट करा. १०
क. तादृष्य करार म्हणजे काय ते सुस्पष्ट करा. १०
ड. करारभंगमुळे व कायद्याच्या नियमाने करारांची समाप्ती कशी होते ते स्पष्ट करा. १०

प्र.३ खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.
अ. निक्षेपाच्या करारची आवश्यक वैशिष्टे कोणती ते लिहा. १०
ब. तारण व लीन यातील फरक स्पष्ट करा. १०
क. नुकसान भरपाईच्या करारील आवश्यक गोष्टी/वैशिष्टे कोणती ते सोदाहरण स्पष्ट करा. १०
ड. प्रतिनिधित्व कायद्यातील प्रमुखाचे (Principal) अधिकार व कर्तव्ये स्पष्ट करा. १०

प्र.४ खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.
अ. मालविक्रीच्या कायद्यान्वये विक्री व विक्रीचा ठराव यातील फरक स्पष्ट करा. १०
ब. मालविक्रीच्या करारातील प्रमुख अटी कोणत्या आहेत? १०
क. विशिष्ट वस्तू आणि अनिश्चित वस्तू यांच्या मालकी हक्कातील हस्तांतर किवा बदला बद्दलचे कोणते नियम आहेत? १०
ड. अदत्त विक्रेत्याचे धारणाधिकार (लिन) आणि प्रवासात माल रोखून ठेवण्याचा अधिकार स्पष्ट करा. १०

प्र.५ खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.
अ. धनादेशाचा (चेक) अवमान म्हणजे काय ते चलनक्षम दस्तऐवज कायद्यानुसार स्पष्ट करा. १०
ब. योग्यवेळी देयक (payment in due course), नोटिंग आणि प्रोटेस्ट यांच्या अर्थाबद्दल चर्चा करा. १०
क. धनादेश/चेक व हुंडी यातील फरक स्पष्ट करा. १०
ड. धनादेश (चेक) चे वैशिष्ट्ये / महत्वाचे घटक कोणते यांची चर्चा करा. १०

****

C97BA73BF72E4C21E71C2EBE93549261

Time: 3 hours

Marks: 100

Please check whether you have got the right question paper.

N.B: 1. All questions are compulsory.
2. Figures to the right indicate full marks.

Q1 A. Select the most appropriate answer from the option given below: (any 10) (10)

i) _____ of management refers to the different categories of managers. (Levels, Skills, Titles)
ii) Esprit de corps means _____. (Planning, capacity building, team spirit)
iii) Management by Objectives was introduced by _____. (F.W. Taylor, Peter Drucker, Henri Fayol)
iv) Planning is a _____ activity. (Mental, virtual, physical)
v) _____ is a programmed technique of decision making. (Linear Programming / Delphi / Brainstorming)
vi) _____ is concerned with interlinking of group efforts in an organisation. (Controlling / Communicating / Coordinating)
vii) _____ Organisation is suitable for multi project or multi product organisations. (Matrix / Line / Line and Staff)
viii) In _____ organisation, there are many levels of management. (Flat / Tall / Informal)
ix) _____ organization is referred as a scalar organization. (Matrix, Line and Staff, Line)
x) _____ is the sum total of physical, mental and social qualities. (Initiative, intelligence, personality)
xi) _____ style of leadership aims at creating family atmosphere within the organization. (Autocratic, Consultative, Paternalistic)
xii) _____ is one of the dimensions of management stated by Peter Drucker. (Time, Space, Motion)

(B) State whether the following statements are True or False: (Any ten) (10)

i) Technical skill is more required at the top level of management.
ii) Time study was conducted by Frank Gilbreth.
iii) Indian ethos is not relevant to Indian Management.
iv) Mission statement reflects the purpose of the organization.
v) Henri Fayol introduced brainstorming technique of decision-making.
vi) MBE enables top management to focus on strategic planning and control.
vii) There is unity of command in the matrix organisation.
viii) Departmentation is useful for small organisation.
ix) Generally, informal organization exists in almost all organization.
x) Bonus is a non-monetary incentive.
xi) Body language may have a different meaning in different countries.
xii) Budgetary control is based on forecasting.

Q 2. Answer any two of the following: (15)

a) Define management and explain its features.
b) Explain Henri Fayol's principles of management.
c) Explain the significance of Indian ethos in management.

Q 3. Answer any 2 of the following: (15)

a) Explain any 8 components of planning.
b) What do you mean by Management by Objective? What are its advantages?
c) Discuss the impact of technology on decision-making.

Q.4. Answer any TWO of the following: (15)

a) What are the main features of virtual organization?
b) Explain the factors influencing span of management.
c) Explain the principles of effective delegation.

Q.5. Answer any TWO of the following: (15)

a) Explain the factors influencing motivation.
b) Briefly explain the various styles of leadership.
c) Explain the essentials of a good control system.

Q6. Write Short notes on: (Any 4) (20)

i) Managerial skills
ii) Importance of coordination
iii) Components of Management Information System
iv) Qualities of a Leader
v) Barriers to communication
vi) Management by Exception

****

[वेळ: २ तास] [गुण: १००]

सूचना १. सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२. उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ अ) खालील दिलेल्या पर्यायांपैकी योग्य पर्याय निवडा. (कोणतेही १०) १०

i) व्यवस्थापनाच्या _____ म्हणजे व्यवस्थापकांच्या विविध श्रेष्ठ होय.
(पातळ्या / कौशल्ये / शीर्षक)

ii) Esprit – de – corps म्हणजे _____
(नियोजन / क्षमता बांधणी / गट भावना)

iii) उद्दिष्टपूर्तीसाठी व्यवस्थापनाचा परिचय _____ यांनी करून दिला.
(एफ. डब्ल्यू. टेलर / पीटर ड्रकर / हेन्री फेयाल)

iv) नियोजन ही _____ उपक्रम आहे.
(मानसिक / आभासी / शारीरिक)

v) _____ हे निर्णय प्रक्रियेचे सुनियोजित तंत्र आहे.
(लिनिअर प्रोग्रामिंग / डेल्फी / ब्रेनस्टॉर्मिंग)

vi) _____ चा संबंध संघटनेतील संघ प्रयत्नांना एकमेकांशी जोडण्याशी आहे.
(नियंत्रण / संभाषण / समन्वय)

vii) _____ संघटना, बहु प्रकल्प किंवा बहु वस्तू संघटनेस योग्य ठरते.
(मॅट्रिक्स / रेखा / रेखा व कर्मचारी)

viii) _____ संघटनेमध्ये व्यवस्थापनाच्या अनेक पातळ्या असतात.
(सपाट / उंच / अनौपचारिक)

ix) _____ संघटनेस, श्रेणी संघटना असेही म्हणतात.
(मॅट्रिक्स / रेखा व कर्मचारी / रेखा)

x) _____ हे शारीरिक, मानसिक आणि सामाजिक गुणवत्तेची एकूण बेरीज आहे.
(पुढाकार / हुशारी / व्यक्तिमत्व)

xi) _____ नेतृत्व शैलीचा उद्देश हा संघटनेमध्ये कौटुंबिक वातावरण तयार करायचा असतो.
(हुकूमशाही / सहभागसलत / पाल्य)

xii) पीटर ड्रकर यांच्या म्हणण्याप्रमाणे _____ हे व्यवस्थापनाचे एक परिमाण आहे.
(वेळ / जागा / गती)

ब) खालील विधाने चूक अथवा बरोबर ते सांगा. (कोणतेही दहा) १०

i) उच्चस्तरीय व्यवस्थापनासाठी, तांत्रिक कौशल्ये अधिक आवश्यक असतात.
ii) वेळेचा अभ्यास, फ्रॅन्क गिलब्रेथ यांनी केला होता.
iii) भारतीय संस्कृतीचे गुणविशेष, भारतीय व्यवस्थापनाशी संबंधित नाही.
iv) मुलभूत उद्दिष्ट विधान संघटनेचा हेतू दर्शविते.
v) हेनरी फेयॉल यांनी निर्णय प्रक्रियेचा ब्रेनस्टॉर्मिंग तंत्राचा परिचय करून दिला.
vi) MBE मुळे वरिष्ठ व्यवस्थापनास व्यूहरचनात्मक नियोजन आणि नियंत्रणावर लक्ष केंद्रित करता येते.
vii) मॅट्रिक्स संघटनेमध्ये आदेशातील एक वाक्यता असते.
viii) लहान संघटनासाठी विभागीकरण उपयोगी ठरते.
ix) सर्वसामान्यपणे सर्व संघटनामध्ये अनौपचारिक संघटन अस्तित्वात असते.
x) बोनस हे पैशांशी संबंधित नसणारे प्रोत्साहन आहे.
xi) शारीरिक भाषेचा अर्थ वेगवेगळ्या देशांमध्ये वेगवेगळा असू शकतो.
xii) अंदाजपत्रकीय नियंत्रण हे अंदाज वर्तविण्यावर अवलंबून असते.

प्र.२ खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंची उत्तरे द्या. १५

अ) व्यवस्थापनाची व्याख्या द्या व त्याची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
ब) हेनरी फेयॉलची व्यवस्थापनाची तत्वे स्पष्ट करा.
क) व्यवस्थापनातील भारतीय संस्कृती गुणविशेषांचे महत्व स्पष्ट करा.

प्र.३ खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंची उत्तरे द्या. १५

अ) नियोजनाचे कोणतेही आठ घटक स्पष्ट करा.
ब) उद्दिष्टपूर्तीसाठी व्यवस्थापनाचा अर्थ काय आहे? त्याचे फायदे कोणते आहेत?
क) तज्ज्ञांच्या निर्णय प्रक्रियेवरील परिणामावर चर्चा करा.

प्र.४ खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंची उत्तरे द्या. १५

अ) आभासी संघटनेची मुख्य वैशिष्ट्ये कोणती आहेत?
ब) व्यवस्थापन कक्षेवर प्रभाव टाकणारे घटक स्पष्ट करा.
क) परिणामकारक अधिकारप्रदानाची तत्वे स्पष्ट करा.

प्र.५ खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंची उत्तरे द्या. १५

अ) अभिप्रेरणेवर परिणाम करणारे घटक स्पष्ट करा.
ब) नेतृत्वाच्या विविध शैली थोडक्यात स्पष्ट करा.
क) चांगल्या नियंत्रण पद्धतीसाठी आवश्यक गोष्टी स्पष्ट करा.

प्र.६ थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणत्याही चार) २०

i) व्यवस्थापकीय कौशल्ये
ii) समन्वयाचे महत्व
iii) व्यवस्थापन माहिती प्रणालीचे घटक
iv) नेतृत्वाचे गुण
v) संभाषणातील अडथळे
vi) अपवादात्मक व्यवस्थापन

[Time: 3 Hours] [Marks:100]

Please check whether you have got the right question paper.

N.B:
1. All questions are compulsory
2. Q.1 & Q.6 carry 20 marks each and Q.2 to Q.5 carry 15 marks each.
3. Workings should form part of the answers.
4. Use of simple calculator is allowed.

A/C

Q1A. State whether the following statements are True or False (Any 10) (10)

1. Interest on drawings is an income of the firm.
2. In Conversion of partnership into Limited Company, the partnership business is purchased by a limited company.
3. Dues payable to employees is a preferential liability of the firm.
4. In case of current accounts of partners, no interest is payable on the balances of current accounts.
5. In Amalgamation of firms, the old firms are called as Amalgamating Firms.
6. As per the Partnership Act, interest @ 6% p.a. is allowed on partners loans.
7. Excess Capital method is also known as Quotient Method.
8. The payment of purchase consideration in the form of shares/debentures and cash is known as Net Payment Method
9. Purchase consideration is the amount payable by the vendor firm to the purchasing firm.
10. Goodwill brought in by the incoming partner is shared by all the partners
11. Loan taken from partners spouse is an internal liability of the firm.
12. In case of Amalgamation of firms, a Realization account is prepared to close the books of the old firms.

Q1B. Match the following Columns (Any 10) (10)

Column A	Column B
1) Partners Salaries	a) Old firm
2) Purchase Consideration	b) Debited to P&L A/c
3) Purchasing Firm	c) Assets minus liabilities
4) Creditors	d) Debited to Trading A/c
5) Carriage Outwards	e) Contingent Liability
6) Bills Discounted	f) Debited to P&L Appropriation A/c
7) Net Assets Method	g) Old ratio minus new ratio
8) Vendor Firm	h) Outgoing Partner
9) Admission of Partner	i) Consideration payable on amalgamation
10) Carriage Inwards	j) External Liabilities
11) Ratio of Sacrifice	k) Incoming partner
12) Retirement of Partner	l) New Firm

Q2. Sony, Mony and Tony were in partnership sharing profits and losses in the ratio of decided to dissolve the partnership on the basis of the following balance sheet as on 31-3-2018

Liabilities	Rs.	Assets	R
Partners Capitals:		Machinery	74
-Sony	1,00,000	Sundry Debtors	1,2
-Mony	80,000	Stock in trade	1,3
-Tony	46,000	Cash	2
Sundry Creditors	10,000		
Loan on Mortgage of Machinery	60,000		
Sony's Loan	30,000		
P&L A/c	20,000		
Total	3,46,000	Total	3,46

The assets were realised in piecemeal as follows:

June 2018	Rs. 10,000 received after meeting in full the mortgage loan		
July, 2018	Debtors	Rs.30,000	Stock Rs.20,000
August, 2018	Debtors	Rs. 40,000	Stock Rs.50,000
September, 2018	Debtors	Rs.34,000	Stock Rs.40,000

The remaining stock was taken over by Tony at an agreed value of Rs.6,000. The sundr were settled for Rs.8,000.

The partners decided to distribute cash as and when realized.

You are required to show the distribution of cash applying "Highest Relative Capitals" me

OR

Q2. Following is the Balance Sheet as on 31-3-2018 of Arjun, Bansal and Chetan who sh and losses in the ratio of 4:3:2 respectively.

Liabilities	Rs.	Assets	
Capitals:		Cash	
-Arjun	1,28,000	Debtors	
-Bansal	90,000	Stock	
-Chetan	84,000	Machinery	
Creditors	56,000		
Mrs. Bansal's Loan	28,000		
Bills Payable	14,000		
General Reserve	36,000		
Total	4,36,000	Total	

The firm was dissolved on the above date. It was decided to keep aside Rs.6,000 fo realization expenses and to distribute the cash as and when the assets realized.

The cash was received in instalments as follows:

Month	Rs.
April 2018	1,04,000
May 2018	1,38,000
June 2018	1,26,000

The actual realization expenses were Rs.6,900

Prepare

a Statement showing Surplus Capital and

b Statement showing Piecemeal Distribution of Cash.

Q3 Fido and Dido were the partners in a firm sharing profits and losses in the ratio of 2: 3 respectively The Balance sheet of their firm as on 31/3/2018 was as under:

Liabilities	Rs	Assets	Rs
Capital Accounts		Building	1,20,000
Fido	1,00,000	Machinery	20,000
Dido	1,00,000	Furniture	25,000
Profit and Loss Account	10,000	Investment	15,000
Bank Loan	50,000	Debtors	70,000
Creditors	60,000	Stock	35,000
		Cash-Bank Balance	35,000
Total	3,20,000	Total	3,20,000

On 1/4/2018 the firm was converted into "Fido & Dido Co. Ltd.". Conditions of conversion and other information are as under

1) The company has to take all the assets (except Cash-Bank Balance) and liabilities of the firm.
2) The Goodwill of the firm is to be valued at Rs. 40,000.
3) The Building and Machinery are to be valued at Rs. 1,50,000 and Rs. 25,000 respectively. The Investments are to be valued at Rs. 20,000.
4) Debtors are to be taken subjects to 10 % bad debts reserve.
5) The remaining assets are to be taken as per book value.
6) For settlement of purchase consideration the company has to give 20,000 equity shares of Rs. 10 each equally to each partner, and the remaining amount in cash.

From the above information prepare in the books of the firm.
A) Realization A/c, B) Partners' Capital A/c, C) Cash A/c, D) New Co.'s Account.

OR

Q3. Sadhana, Sunidhi and Shreya are partners and sharing profit and loss in the ratio of 5: 3: 2. The Balance Sheet of firms on 31/3/2018 is as follows:

Liabilities	Rs	Assets	Rs
Capital Accounts :		Land & Building	1,28,000
Sadhana	70,000	Machinery	60,000
Sunidhi	50,000	Investments	12,000
Shreya	60,000	Bills receivable	5,200
Creditors	45,000	Debtors	15,000
Bills payable	7,000	Stock	9,000
Reserve Fund	10,000	Cash-Bank	12,800
Total	2,42,000	Total	2,42,000

The business of the firm was taken over by a new company Rhythm Pvt. Ltd. on following conditions:
1) Revalued assets are, Machinery Rs. 80,000, Stock Rs.12,000 and Land & Building Rs. 1,60,000.

2) Cash-Bank and investment not to be taken over and other assets and liabilities to be considered at book value.
3) The company agreed to pay Rs. 40,000 as goodwill.
4) The company issued 20,000 Equity Shares of Rs. 10 to be distributed among the partners in their profit sharing ratio and remaining amount was paid in cash.
5) Partners sold investment at Rs. 10,000.

Prepare in the books of the firm:
[1] Realization Account [2] Partners' Capital account [3] Cash-Bank Account [4] New Co...

Q4. Following is the Trial Balance of Leo, Tiger & Panther as on 31st Dec. 2018.

Debit Balances	Rs.	Credit Balances
Purchases	2,08,000	Capitals :
Returns	3,000	Leo
Op. Stock	32,000	Tiger
Salary	36,000	Panther
Rent (paid for 11 months)	22,000	Sales
Bad Debts	2,800	Returns
Discount	4,000	Reserve for Doubtful Debts
Freight inward	6,000	Bank Loan
Carriage on Sales	9,000	Creditors
Debtors	1,34,000	Bills Payable
Bills Receivable	3,000	Loan from Singh
Bank	11,200	Discount
Cash	3,000	
Investment	56,000	
Building	80,000	
Machinery	48,000	
Drawings :		
Leo	16,000	
Tiger	16,000	
Panther	16,000	
	7,06,000	

Additional Information:
On 1st July 2018 Leo Retired. Following adjustments are to be considered.
1. Goodwill to be valued at Rs. 1,20,000.
2. Amount due to Leo be treated as Leo's loan A/c on which no interest is payable.
3. Stock in trade as at 31st December, 2018 was valued at Rs. 56,000
4. Rent is outstanding for one month.
5. Write off further bad debts Rs. 1,200 & R D D should be kept at Rs.6,000.
6. Depreciate Machinery by 10% p.a. and Building by 15% p.a.
7. 10% p.a. interest is to be allowed on partners opening capitals balances.
8. Each partner should be allowed salary Rs. 4,000 p.a.

Prepare Final Accounts for the year ended 31st Dec. 2018.

OR

Q4. The following is the Trial Balance of Red, Blue and Orange as on 31st December, 2018:

Debit	Rs.	Credit	Rs.
Cash and Bank	25,000	Creditors	12,300
Debtors	53,000	Sales (up to 30th Sep. Rs. 3,60,000)	5,40,000
Rent and Rates	17,700	Capitals :	
Salary	36,000	Red	72,000
Selling Expenses	15,600	Blue	36,000
Stock	75,000	Orange	12,000
Purchase	3,30,000		
Fixed Assets	95,000		
Drawings :			
Red	15,000		
Blue	6,000		
Orange	4,000		
	6,72,300		6,72,300

Adjustment:

1) Red and Blue were partners sharing profits and losses equally.
2) Mr. Orange was admitted to the partnership on 1st October, 2018 for 1/3rd share.
3) On 31st December, 2018 Stock was valued at Rs.72, 000.
4) Rent and Rates paid in advance Rs.700.
5) Selling Expenses were outstanding Rs. 400.
6) Depreciate Fixed Assets by 20% p.a.

You are required to prepare Trading. Profit and loss account for the year ended on 31st December, 2018 and Balance sheet as on that date.

Q5. Meena and Naina were partners sharing profits and losses in the ratio of 1:2 and Leena and Reena were sharing profits and losses equally. Following were their Balance sheets as on 31st March 2018.

Liabilities	Meena & Naina Rs.	Leena & Reena Rs.	Assets	Meena & Naina Rs.	Leena & Reena Rs.
Capital Accounts			Goodwill	40,000	--
Meena	3,00,000	--	Machinery	2,00,000	2,70,000
Naina	3,00,000	--	Furniture	80,000	90,000
Leena	--	2,50,000	Stocks	2,00,000	2,40,000
Reena	--	3,20,000	Debtors	1,90,000	1,70,000
Creditors	1,00,000	1,50,000	Fixtures	16,000	12,000
Bills Payable	45,000	75,000	Bank	30,000	26,000
Outstanding Rent	15,000	20,000	Cash	4,000	7,000
	7,60,000	**8,15,000**		**7,60,000**	**8,15,000**

The firms are amalgamated on the following terms:

1) Outstanding Rent was paid in full by the respective firms.
2) Creditors of both the firms were taken by the new firm at a discount of 5% and Bills Payable at book value.
3) Machinery is subject to 5% depreciation in case of both the firms.

15B69B542B56883B4601B357BAB85492

4) Stock of Meena and Naina was valued at Rs. 2,21,000 and that of Leena and Reena was valued at Rs. 2,01,000.
5) All remaining assets (including Cash & Bank) of both the firms to be taken over at book values.
6) Goodwill of Meena and Naina was valued at Rs. 60,000 and that of Leena & Reena at Rs. 80,000. Goodwill account is not being retained in the books of the New Firm.

Calculate Purchase Considerations and prepare amalgamated Balance Sheet of the New Firm.

OR

Q5. Arya Bros. and Surya Bros decided to amalgamate and form a new firm called Arsu & Co. on the following terms and conditions on 31st March 2018 when their Balance Sheets were as follows:

Liabilities	Arya Bros. Rs.	Surya Bros Rs.	Assets	Arya Bros. Rs.	Surya Bros Rs.
Capital Accounts			Building	20,000	41,000
A	60,000	--	Furniture	6,000	--
B	30,000	--	Investment	30,000	12,000
C	--	40,000	Stock	34,000	46,600
D	--	65,000	Debtors	20,000	75,000
Creditors	20,000	46,000	Cash at bank	10,000	10,400
Bank Loan	10,000	34,000			
	1,20,000	**1,85,000**		**1,20,000**	**1,85,000**

Terms of amalgamation:

A) In case of Arya Bros.
   a) Goodwill is valued at Rs. 20,000
   b) Building was taken to be worth Rs. 60,000
   c) Stock to be valued at Rs. 30,000
   d) Provision for doubtful debts to be created at 5% on debtors.
   e) All liabilities and remaining assets are taken over at book values.

B) In case of Surya Bros.
   a) Goodwill is valued at Rs. 10,000
   b) Building was taken to be worth Rs. 80,000
   c) Provision for doubtful debts to be created at 5% on debtors.
   d) All liabilities and remaining assets are taken over at book values.

You are required to show necessary ledger accounts in the books of Arya Bros. and Surya Bros.

Q6 A. What is Profit and Loss Appropriation Account? Discuss the items to be considered in Profit and Loss Appropriation Account. **(10)**

Q6 B. Explain the methods of calculating Purchase Consideration. **(10)**

OR

Q.6 Write short notes (any four) **(20)**

A. Partnership Deed
B. Highest Relative Capital Method
C. Realisation Method for Amalgamation of the firms
D. External Liabilities
E. Conversion of Partnership Firm into Limited Company.
F. Fixed Capital Method and Fluctuating Capital Method

Time Allowed -3hrs **Total Marks -100**

1. All questions are compulsory.
2. Working notes should form part of your answer.
3. Proper presentation and neatness is essential.
4. Use of simple calculator is allowed.
5. Figure to the right indicate full marks.

MB

Q.1. A. Select the most appropriate answer from the following: **(Any 10)** **(10)**

1) The functions of management accounting include _____.
   a. Collection of data
   b. Analysis of data
   c. Presentation of data
   d. All of the above
2) Balance Sheet is a statement of _____.
   a. Assets & Liabilities
   b. Working capital
   c. Operating Results
   d. None of the above
3) Comparative Statement shows_____
   a. One year's performance
   b. Financial performance
   c. Comparative performance
   d. Profitability performance
4) Current Ratio shows _____.
   a. Short term financial position
   b. Collection efficiency
   c. Financial stability
   d. Higher profitability
5) Working Capital is the capital required to finance _____.
   a. Day to day operations
   b. Purchase of fixed assets
   c. Settlement of long term liabilities
   d. None of the above
6) Long term decisions are called as _____.
   a. Profit volume analysis
   b. Working capital decisions
   c. Future decisions
   d. Capital budgeting decisions
7) Management Accounting relates to _____.
   a. Recording of accounting data
   b. Recording of costing data
   c. Presentation of accounting data
   d. None of the above
8) General Reserve is created out of _____.
   a. Profit
   b. Income
   c. Expenditure
   d. Dividend received

ECB1CC69E5B4087D12E09F3AF328A545

9) Latest year is to be considered as base year, the values of which are taken as 100 in

a. Balance Sheet
b. Income statement
c. Trend Analysis
d. Comparative Statement

10) Net profit ratio indicates
a. Status of assets and liabilities
b. Profitability
c. Trading Efficiency
d. Liquidity

11) Margin of safety is provided to
a. Cover possible variations in estimation
b. Provide safety in management of working capital
c. Ensure safety in estimation of working capital
d. All of the above

12) Payback period is the time required to
a. Recover the original investment
b. Depreciate asset
c. Pay the creditors
d. Recovery from debtors

Q.1. B. State whether the following statements are true or false: **(Any 10)** **(10)**

1) Depreciation is a non cash cost.
2) Provision for contingency is added to net current assets to get working capital requirement.
3) Analysis is a must for interpretation.
4) Current ratio is also known as working capital ratio.
5) Patents & copyrights are intangible assets.
6) Publication of Management Accounting Report is not compulsory.
7) Capital Budgeting decisions are very easy to take.
8) Inadequate working capital increases efficiency of the management.
9) Stock Turnover ratio indicates the speed of collection of debt.
10) In comparative income statement capital employed is considered equal to 100.
11) Calls in arrears is calls in advance.
12) Focus of Management Accounting is on external reporting.

Q2. A. Complete the following comparative Income statement of A Limited. **(08)**

	Particulars	2016-17	2017-18	Difference in amount (in Rs.)	Difference in Percentage (%)
	Sales	5,00,000	10,00,000	500,000	? 100
Less:	Cost of Goods Sold	3,00,000	5,00,000	? 200000	66.67
	Gross Profit	**2,00,000**	**5,00,000**	? 300000	? 150
Less:	Operating Expenses				
	Administrative Expenses	20,000	30,000	? 10000	? 50
	Selling Expenses	10,000	20,000	? 10000	? 100
	Finance Expenses	10,000	10,000	? -	? -
	Total Operating Expenses	40,000	60,000	? 20000	? 50
	Operating Profit	1,60,000	4,40,000	? 280000	? 175
Less:	Tax @ 50%	80,000	2,20,000	? 140000	175
	Net Profit after Tax	**80,000**	**2,20,000**	1,40,000	? 175

ECB1CC69E5B4087D12E09F3AF328A545

Q.2 B. Complete the following Common Size Balance Sheet of B Limited. (07)

Particulars	Rs.	%
Sources of Funds		
Equity Share Capital	1,00,000	?
General Reserve	30,000	?
Fictitious assets not written off	-10,000	?
Net worth	1,20,000	?
9% Debentures	80,000	?
Capital Employed	**2,00,000**	**?**
Application of Funds		
Fixed Assets	70,000	?
Long term Investments	30,000	?
Working Capital		
Cash/Bank	65,000	?
Other Current Assets	60,000	?
Total Current Assets	1,25,000	?
Sundry Creditors	-25,000	?
Working Capital	1,00,000	?
Capital Employed	**2,00,000**	**?**

OR

Q.2. Calculate the Trend Analysis for the following balance sheet of C Limited. **(15)**

		Amounts in Rs.			Trend Percentage		
	Particulars	**31.03.2016**	**31.03.2017**	**31.03.2018**	**31.03.2016**	**31.03.2017**	**31.03.2018**
I	Sources of funds						
	Equity share capital	4,50,000	6,00,000	6,00,000	?	?	?
	10% Debentures	2,00,000	4,00,000	12,00,000	?	?	?
	Capital Employed	6,50,000	10,00,000	18,00,000	?	?	?
II	Application of funds						
	Fixed Asset	2,50,000	5,00,000	10,00,000	?	?	?
	Investments	1,00,000	1,00,000	2,00,000	?	?	?
	Current Assets						
	Bank	4,00,000	5,00,000	2,00,000	?	?	?
	Other Current Assets	80,000	20,000	5,00,000	?	?	?
	Total Current Assets	4,80,000	5,20,000	7,00,000	?	?	?
Less :	Current Liabilities	1,80,000	1,20,000	1,00,000	?	?	?
	Working Capital	3,00,000	4,00,000	6,00,000	?	?	?
	Capital Employed	6,50,000	10,00,000	18,00,000	?	?	?

Q. 3 Following is the information extracted from the books of M Ltd (15)

	Particulars		31.03.2018
I	Sources of funds		
1	Equity share capital		4,00,000
2	Bank Loan		1,00,000
	Capital Employed		5,00,000
II	Application of funds		
1	Fixed Asset		2,00,000
2	Investments		1,50,000
3	Current Assets		
	Inventories	5,00,000	
	Cash	20,000	
	Total Current Assets	5,20,000	
4	Trade payables	3,70,000	
5	Working Capital (3-4)		1,50,000
	Capital Employed		5,00,000

	Particulars	31.03.2018
	Sales	30,00,000
Less:	Cost of Goods Sold	15,00,000
	Gross Profit	**15,00,000**
Less:	Interest Expense	2,00,000
	Net Profit Before Tax	13,00,000
Less:	Tax	6,50,000
	Net Profit after Tax	**6,50,000**

Compute the following Ratios:

1. Debt- Equity Ratio
2. Current Ratio
3. Gross Profit Ratio
4. Liquid Ratio
5. Net Profit Ratio
6. Stock Turnover Ratio
7. Return on Equity

Preparing Vertical Balance Sheet is not expected

OR

Q.3 Following is the Summarized Balance Sheet of M/s N Limited as on 31st March, 2018. **(15)**

Liabilities	**Amount**	**Assets**	**Amount**
Equity Share Capital (Rs. 10/- Each)	7,00,000	Goodwill	2,18,750
9% Preference Share Capital (Rs. 100/- each)	3,50,000	Furniture & Fittings	5,25,000
General Reserve	1,75,000	Land & Building	7,00,000
Profit & Loss Account	1,75,000	Stock	1,75,000
10% Mortgage Loan	3,50,000	Debtors	3,50,000
Accounts Payable	1,75,000	Cash & Bank Balances	1,05,000
Advance from Customers	87,500	Prepaid Expenses	70,000
Provision for Taxation	1,05,000	Preliminary Expenses	26,250
Proposed Dividend	70,000	Discount on issue of Debentures	17,500
Total	**21,87,500**	**Total**	**21,87,500**

The following further information is also given for the year	
Total Sales	17,50,000
Purchases	8,75,000
Net Profit rate	15%
Number of Days in a year	360
Out of Total Sales, 20% are Cash Sales	

Calculate the following Ratios:

1. Proprietary Ratio
2. Net Profit Ratio
3. Quick Ratio
4. Operating Ratio
5. Creditors Turnover Ratio
6. Debtors Turnover Ratio
7. Capital Gearing Ratio

Preparing Vertical Balance Sheet is not expected

Q.4.The Cost of Machinery is Rs. 200,000 **(15)**

Year	Net Cash Inflow in Rs.
1	1,11,995
2	1,25,439
3	1,40,489
4	1,57,356
5	1,76,243

Round off each of the Present values to the nearest Rupee

Year	1	2	3	4	5
Discounting Factor @ 12 %	0.8929	0.7972	0.7118	0.6355	0.5674

Using Discounting Factor @ 12% (up to 4 decimal places) calculate:

1. Discounted Payback Period
2. Net Present Value
3. Profitability Index
4. Payback Period

OR

Q4. The Cost of Machinery A is Rs. 10,00,000 & Cost of Machinery B is Rs. 20,00,000. Depreciation has been applied on a Straight Line Method with no salvage value. **(15)**

Year	Net Profit after depreciation & Tax of Machine A in Rs.	Net Profit after depreciation & Tax of Machine B in Rs.
1	5,00,000	12,00,000
2	6,00,000	12,00,000
3	7,00,000	15,00,000
4	8,00,000	16,00,000
5	7,00,000	15,00,000

1. Using Average Rate of Return method analyse which machine should be accepted.
2. Using Payback Period Method which machine should be accepted.

Q.5 The management of Z Industries has called for a statement showing the working capital to finance a level of activity of 1,80,000 units of output for the year. The cost structure for the company's product for the above mentioned activity level is detailed below: **(15)**

	Cost Per Unit
Raw Material	Rs. 20
Direct Labour	Rs. 5
Overheads (Including Depreciation of Rs. 5 per unit)	Rs. 15
	Rs. 40
Profit	Rs. 10
Selling Price	Rs. 50

Additional Information:

a) Minimum desired cash balance is Rs. 30,000.
b) Raw material are held in stock, on an average, for two months.
c) Work-in-progress (assume 50% completion stage) will approximate to half-a-month's production.
d) Finished goods remain in warehouse, on an average, for a month.
e) Suppliers of materials extend a month's credit and debtors are provided two months' credit; cash sales are 25% of total sales.
f) There is a time-tag-in payment of wages of a month and half-a-month in the case of overheads.

From the above facts, you are required to prepare a statement showing working capital needs.

OR

Q5 The management of Y Industries has called for a statement of estimated working capital to finance a level of activity of 3,60,000 units of output for the year. The cost structure for the company's product for the above mentioned activity level is detailed below : **(15)**

a) Analysis of Cost per unit is as follows.
   Raw material is 40% of sales
   Labour and overheads are 10% and 30% of sales respectively.
   Selling Price is Rs 100 per unit.
b) Minimum desired cash balance is Rs. 60,000.
c) Raw material are held in stock, on an average, for two months.
d) Work-in-progress (assume 50% completion stage) will approximate to half-a-month's production.
e) Finished goods remain in warehouse, on an average, for a month.
f) Suppliers of materials extend a month's credit and debtors are provided two months' credit.
g) There is a time-tag-in payment of wages of a month and half-a-month in the case of overheads.

From the above facts, you are required to prepare a statement showing estimated working capital needs.

Q.6 Answer the Following **(20)**

a. Explain Payback Period and Profitability Index Methods of Capital Budgeting?
b. Distinguish between Financial Accounting and Management Accounting?

OR

Q6. Short Notes **(Any Four)** **(20)**

1. Functions of a Management Accountant
2. Net Present Value
3. Combined Ratios
4. Gross Working Capital
5. Current Liabilities and Quick Liabilities.
6. Operating Expenses

****

ECB1CC69E5B4087D12E09F3AF328A545

[Time: Three Hours] [Marks: 100]

Note: 1. All questions are compulsory
2. Figures to the right indicates full marks.

Q1. A. Fill in the blanks with suitable options: (Answer any 10) (10)

1. In the competitive world, marketing manager need to be _____ in his decision making.
   a. Proactive
   b. Reactive
   c. both
   d. None of these
2. Micro environment consist of _____
   a. Customer
   b. Supplier
   c Competitors
   d. All of these
3. The fortune at the bottom of pyramid was written by _____
   a. C.K.Prahlad
   b. S.L.Hart
   c. Franklin D Roosevelt
   d. None of these
4. _____ helps in analysis of internal environment of marketing department.
   a. Sales
   b. Test marketing
   c. Marketing audit
   d. None of these
5. Competent employees and updated technology is _____ in SWOT analysis.
   a. Weakness
   b. Strength
   c. Threat
   d. None of the these
6. Michael Porter proposed _____ competitive forces to determine industry competition
   a. 4
   b. 3
   c. 7
   d. 5
7. Soft drinks, chocolates are examples of _____ product
   a. Impulse
   b. Staple
   c. Specialty
   d. None of these
8. Distribution channel for industrial goods is _____
   a. Long
   b. Short
   c. medium
   d. None of these
9. _____ plays an important role in pricing decisions of government.
   a. Profit
   b. Social responsibility
   c. Prestige
   d. None of these
10. Product is set of _____ attributes that leads to customer satisfaction.
    a. Tangible
    b. Intangible
    c. Tangible and intangible
    d. None of these
11. In _____ pricing method, marketer considers only variable cost in fixing prices
    a. Marginal Costing
    b. Target return pricing
    c. Break even pricing
    d. All of these
12. Pricing helps in _____ differentiation of firm.
    a. Image
    b. Colour
    c. Mark up pricing
    d. None of these

Q1 B. State whether the following statements are True or False: (Answer any 10) (10)

1. Process of marketing is applicable to business and non business organization.
2. Marketing intelligence system is a part of marketing information system.
3. There are no challenges in international marketing.
4. Marketing strategy is a game plan to achieve marketing objectives.
5. Mission statement is based on vision and philosophy of the top management.
6. Marketer should consider competitor's strategy while framing its strategy.

7. Core product is not the primary level of a product.
8. Product positioning is not important in competitive market.
9. Product is launched in the market before test marketing.
10. Under the probe pricing marketer fix lower price during the introduction stage of product. .
11. Cost is the only factor for deciding the price of a product.
12. Outdated fashion product and liquidity problems may result in adopting early cash recovery pricing

Q2. a. Define marketing management. Explain its need. (08)
b. Discuss briefly demographic and socio-cultural marketing environment in India. (07)

OR

Q2. Explain bottom of pyramid marketing with Indian examples What are the factors Contributing to the growth of bottom of pyramid marketing in India? (15)

Q3. a. 'Companies should conduct SWOT analysis for their survival and growth. Comment (08)

b. Discuss Michael Porter's competitive forces model. (07)

OR

Q3. c. Write a note on strategic marketing (08)
d. Elucidate on areas to be considered for analyzing the competitors. (07)

Q4. a. Distinguish between industrial goods marketing and consumer goods marketing. (08)
b. Elaborate on marketing strategies during product life cycle. (07)

OR

Q4. Explain new product development process. (15)

Q5. What are the factors affecting influencing pricing? (15)

OR

Q5.a. Explain briefly any three pricing methods. (08)
b. Discuss importance of pricing. (07)

Q6. a. What are reasons for growth of middle income class in India? (10)
b. Define product positioning? Explain various product positioning strategies. (10)

OR

Q6. Write short note on the following: **(Answer any 4)** (20)

1. International marketing environment
2. SWOT analysis of any one Indian company
3. Convenience and shopping goods
4. Skimming and penetration pricing strategy
5. Product levels
6. 4 As approach to BOP

****

(तीन तास) (एकूण गुण:१००)

सूचना: १) सर्व प्रश्न **आवश्यक** आहेत.
२) उजवीकडील अंक **पूर्ण** गुण दर्शवितात.
३) मूळ इंग्रजी प्रश्न ग्राह्य मानावेत.

प्र.१.अ)योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा. (कोणतेही दहा सोडवा) (१०)

१.स्पर्धात्मक जगात,विपणन व्यवस्थापकाला स्वत:च्या निर्णयासाठी ------ ची गरज आहे.
अ)स्वयंप्रेरित क) दोन्हीही
ब) कार्यान्वित ड) यापैकी नाही.

२.सुक्ष्म पर्यावरण-------- शी संबंधित आहे.
अ)ग्राहक क) स्पर्धक
ब) पुरवठादार ड) यापैकी सर्व

३. त्रिशंकू निम्नस्तराचे भविष्य याविषयी---यांनी लिहले.
अ) सी.के.प्रहाद क) फ्रान्कलिन डी. रूजवेल्ट
ब) एस.एल.हर्ट ड) यापैकी नाही

४. ----हे अंतर्गत विपणन पर्यावरणामधील विपणन विभागाला विश्लेषण करण्यास मदत करते.
अ) विक्री क) विपणन लेखापरीक्षण
ब) चाचणी विपणन ड) यापैकी नाही

५. सक्षम कर्मचारी वर्ग आणि सुधारित तंत्रज्ञान हे स्वॉट विश्लेषणामधील ------ आहे.
अ) कमकुवत बाजू क) धोके
ब) बलशाली बाजू ड) यापैकी नाही

६. मायकेल पोर्टर ने उद्योगाच्या स्पर्धेसाठी प्रस्तावित-----स्पर्धात्मक प्रेरके निश्चित केली.
अ) ४ क) ७
ब) ३ ड) ५

७.शीतपेये ,चॉकलेट हे-----वस्तूचे उदाहरणे आहेत.
अ) प्रेरणादायी क) विशेष
ब)प्राथमिक(मुख्य) ड) यापैकी नाही

८.औद्योगिक वस्तूंबाबत वितरण माध्यमे-------आहे.
अ) लांब क) मध्यम
ब) आखुड ड) यापैकी नाही

९.सरकारच्या किंमत निर्णया बाबत------हा महत्वाची भूमिका पार पाडतो.
अ) नफा क) प्रतिष्ठा
ब) सामाजिक जबाबदारी ड) यापैकी नाही

१०. वस्तू ही----गुणधर्मांचा संच असून त्याद्वारे ग्राहकांच्या समाधानात वाढ होते.
अ) दृश्य क) दृश्य आणि अदृश्य
ब) अदृश्य ड) यापैकी नाही

११ ..... किंमत पद्धतीत ,विक्रेता फक्त बदलत्या खर्चाचाच विचार किंमत निश्चित करताना करतो.

अ) सीमांत खर्च
क) समविच्छेदन बिंदु किंमत
ब) लक्ष्य परत किंमत
ड) यापैकी सर्व

१२ किंमत ही उद्योगांमध्ये ------भेद करण्यास मदत करते.

अ) प्रतिमा
ब) चिन्हांकित किंमत
ब) रंग
क) यापैकी नाही

प्र.१.ब)खालील विधाने चुक की बरोबर ते सांगा. (कोणतेही दहा सोडवा) (१०)

१) विपणन प्रक्रिया ही व्यावसायिक आणि बिगर व्यावसायिक उद्योगांना लागू आहे.
२) बहिर्गत विपणन पद्धत ही विपणन माहिती पद्धतीचा भाग आहे.
३) आंतरराष्ट्रीय विपणनामध्ये आव्हाने नाहीत.
४) विपणन व्यूहरचना योजना ही विपणन उद्दिष्टे साध्य करण्यासाठीचा डावं आहे.
५) हेतु विधान हे उच्च व्यवस्थापनाच्या दरदृष्टी आणि सत्वज्ञानावर आधारित आहे.
६) प्रतिस्पर्धींच्या व्यूहरचनेच्या विचार करून विपणनकर्ता स्वत:ची व्यूहरचनेची ब्लूप्रिंट तयार करतो.
७) महत्वाची वस्तू ही वस्तूच्या प्राथमिक पातळीमधील वस्तू नाही.
८) वस्तू स्थानिकीकरण हे स्पर्धात्मक बाजारपेठेसाठी महत्वाचे नाही.
९) वस्तू ही चाचणी विपणनाच्या अगोदर बाजारपेठेत दाखल केली जाते.
१०) वस्तूच्या प्रवेश अवस्थेच्या सुरवातीस नावकशी किंमती अंतर्गत विक्रेता अल्प किंमती निश्चित करतो.
११) वस्तुची किंमत ठरविताना खर्च हा एकच घटक विचारात घेतला जातो.
१२) कालबाह्य फॅशन आणि रोखता समस्या यांच्यामुळे सुरवातीस पुनर्प्राप्ती किंमतीचा अवलंब केला जाऊ शकतो.

प्र.२. अ.विपणन व्यवस्थापनाची व्याख्या द्या ? विपणन व्यवस्थापनाची गरज स्पष्ट करा. (०८)

ब. भारतातील लोकसंख्या आणि सामाजिक- आर्थिक विपणन पर्यावरणावर थोडक्यात चर्चा करा. (०७)

किंवा

प्र.२: त्रिशंकू निम्नस्तर भारतामधील उदाहरणाच्या साहयाने स्पष्ट करा. भारतामधील त्रिशंकू निम्नस्तर विपणन वाढीच्या योगदानामधील घटक कोय आहेत? (१५)

प्र.३. अ. 'कंपनी आपल्या अस्तित्वासाठी आणि वाढीसाठी स्वॉट विश्लेषण करते' टिप्पणी करा (०८)

ब. माईकेल पोर्टरच्या पांच शक्ति प्रेरक प्रतिकृतीवर चर्चा करा. (०७)

किंवा

प्र.३. क. व्युहरचनात्मक विपणन यावर टीप लिहा (०८)

ड. स्पर्धकांचे ओकलन करताना विचारात घ्यावयाच्या क्षेत्रांचे स्पस्टीकरण दया . (०७)

प्र.४.अ. औद्योगिक वस्तूंचे विपणन आणि ग्राहक वस्तूंचे विपणन यांमधील फरक स्पष्ट करा. (०८)

ब. वस्तू जीवन चक्रा दरम्यानच्या विपणन व्यूहरचनांचा तपशील द्या. (०७)

किंवा

प्र.४.नविन वस्तू विकास प्रक्रिया स्पष्ट करा. (१५)

प्र.५.किमत प्रभावित करणारे घटक काय आहेत? (१५)

किंवा

प्र.५. अ. किंमतीतील कोणत्याही तीन पद्धती थोडक्यात स्पष्ट करा. (०८)

ब. किंमतीच्या महत्वावर चर्चा करा. (०७)

प्र.६.अ. भारतातील मध्यम उत्पन्न वर्ग वाढीची कारणे काय आहेत? (१०)

ब. वस्तू स्थानिकीकरणाची व्याख्या द्या? वस्तू स्थानिकीकरणाच्या विविध व्यूहरचना स्पष्ट करा. (१०)

किंवा

प्र.६.टीपा लिहा (कोणत्याही चार सोडवा) (२०)

अ) आंतरराष्ट्रीय विपणन पर्यावरण.

ब) भारतातील कोणत्याही एका कंपनीचे स्वॉट विश्लेषण.

क) सोयीच्या आणि खरेदीच्या वस्तू.

ड) मलई व्यूहरचना आणि शिरकाव किंमत व्यूहरचना.

इ)वस्तू पातळया.

ई) त्रिशंकू निम्नस्तर(BOP) मधील ४ A's दृष्टीकोन.

********* P.S

[Time: 3 Hours] [Marks:100]

Please check whether you have got the right question paper.

N.B. 1. All questions are compulsory
2. All questions carry equal marks.
3. Draw neat diagrams wherever necessary.
4. Use of simple calculator is allowed.

Q. 1 A) Explain the following concepts. **[Any five]** (10)

1) Circular flow of income
2) Open economy
3) Aggregate demand function
4) MEC
5) Stagflation
6) Laffer curve
7) Liquidity trap
8) Cost push inflation

Q. 1 B) Choose the right answer from the given options and rewrite the sentences. (10)

i) Keynesian theory is not based on which of following assumptions?
a) Supply creates its own demand. b) markets can fail
c) Govt intervention can reduce the impact of recession d) aggregate demand determines national income.

ii) Which one of following type of economy deals with the rest of world?
a) Closed economy b) open economy
c) developed economy d) none of these

iii) National income is a _____ concept.
a) Flow concept b) stock concept
c) both d) none of these

iv) According to Keynes, which of following is constant in short run?
a) aggregate demand b) aggregate supply
c) effective demand d) both a & b

v) MPC is always _____
a) positive but less than one b) positive but greater than one
c) equal to one d) equal to infinity

vi) MEC curve _____
a) Slopes upwards b) slopes downwards
c) remain constant d) none of these

vii) Which of the following is the slope of LM curve?
a) Negative b) positive
c) vertical d) both a & b

viii) Long run Phillip's curve is _____ line.
a) Upward b) downward
c) vertical d) horizontal

ix) High powered money includes _____
a) Money with public and central bank b) currency with public, cash reserves and other deposits with central bank
c) Deposits with commercial banks d) None of these

x) _____ first developed Cambridge version of quantity theory of money.

a) Adam Smith b) J.S.Mill

d) Alfred Marshall d) David Ricardo

Q. 2 Attempt any **Two** (20)

a) Analyse the circular flow of income and expenditure in an open economy

b) State the relation between economic welfare and national income?

c) Discuss different phases of trade cycle.

Q. 3 Attempt any **Two** (20)

a) 'The logical starting point of Keynes' theory of employment is the principle of effective demand" – Discuss.

b) Diagrammatically explain the working of multiplier

c) Investment is determined by MEC and rate of interest-explain.

Q. 4 Attempt any **Two** (20)

a) Derive IS curve and bring out its properties.

b) Discuss the relationship between unemployment and inflation with the help of short run Phillips curve

c) Explain meaning and effect of stagflation.

Q. 5 Attempt any **Two** (20)

a) Explain the Keynesian concept of demand for money.

b) Draw and explain the causes of demand pull inflation.

c) What are the measures to curb inflation?

****

[वेळ: ३ तास] [गुण:१००]

Please check whether you have got the right question paper.

सूचना
1. सर्व प्रश्न सक्तीचे आहेत.
2. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
3. साधे संगणक यंत्र वापरण्यास मुभा आहे.
4. आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.

ECO

प्र. १ अ) खालील संकल्पना स्पष्ट करा. **(कोणतेही पाच)** (१०)

१) उत्पन्नाचा चक्राकार प्रवाह
२) मुक्त अर्थव्यवस्था
३) एकूण मागणी फल (Aggregate demand)
४) भांडवलाची सीमांत कार्यक्षमता
५) अवधानी अतिवृद्धी
६) लाफर वक्र
७) रोखता सापळा
८) मूल्य प्रेरित महागाई

ब) योग्य पर्याय निवडून विधाने पुन्हा लिहा. (१०)

i) केन्सचा सिद्धांत खालीलपैकी कोणत्या गृहितकावर आधारित नाही.
अ) पुरवठा स्वताची मागणी निर्माण करतो ब) बाजाराची घसरण होते
क) सरकारचा हस्तक्षेपा मुळे मंदीचा परिणाम कमी होतो ड) एकूण मागणी राष्ट्रीय उत्पन्न निश्चित करते

ii) खालीलपैकी कोणती अर्थव्यवस्था जागतिक अर्थव्यवस्थेशी संबंधित असते.
अ) बंद्दिस्त अर्थव्यवस्था ब) मुक्त अर्थव्यवस्था
क) विकसित अर्थव्यवस्था ड) वरीलपैकी कोणताही नाही

iii) राष्ट्रीय उत्पन्न ही _____ संकल्पना आहे.
अ) प्रवाही संकल्पना ब) साठा संकल्पना
क) दोन्ही ड) वरीलपैकी कोणताही नाही

iv) केन्सच्या मतानुसार खालील पैकी कोणता घटक अल्प काळा मध्ये स्थिर असतो.
अ) एकूण मागणी ब) एकूण पुरवठा
क) प्रभावी मागणी ड) अ आणि ब दोन्ही

v) सीमांत उपभोगाची प्रवृत्ती नेहमी _____ असते.
अ) धन पण एका पेक्षा कमी ब) धन पण एक पेक्षा जास्त
क) एक ड) अमर्याद

vi) सीमांत गुंतवणूक कार्यक्षमता वक्र _____
अ) वरचा दिशेला जातो ब) खालच्या दिशेला जातो
क) स्थिर राहतो ड) वरील पैकी कोणताही नाही

vii) खालील पैकी LM वक्राचा उतार कोणता असतो?

अ) ऋण ब) धन

क) उभा ड) अ आणि ब दोन्ही

viii) दीर्घकालीन फिलिप्स वक्र ___ असतो.

अ) वर जाणारा ब) खाली जाणारा

क) उभा ड) समांतर

ix) उच्च क्षमतेच्या पैशामध्ये _____ समावेश होतो.

अ) लोक आणि मध्यवर्ती बँकेकडील पैसा ब) लोकांकडे असणारे चलन आणि रोखता साठा आणि मध्यवर्ती बँकेकडील पैसा

क) व्यापारी बैकाकडील जमा पैसा ड) वरीलपैकी कोणताही नाही

x) _____ यानी सर्वप्रथम केम्ब्रिज दृष्टीकोन संबंधी मुद्रा परिणाम सिद्धांत विकसित केला.

अ) ॲडम स्मिथ ब) जे.एस.मिल

क) अल्फ्रेड मार्शल ड) डेविड रिकार्डो

प्र. २ खालील पैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (२०)

अ) मुक्त अर्थ व्यवस्थेत उत्पन्न आणि खर्चाच्या चक्राकार प्रवाहाचे विश्लेषण करा.

ब) आर्थिक कल्याण आणि राष्ट्रीय उत्पन्न याच्यातील संबंध स्पष्ट करा.

क) व्यापार चक्राच्या वेगवेगळ्या अवस्था स्पष्ट करा.

प्र. ३ खालील पैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (२०)

अ) "केन्सचा रोजगार संबंधी सिद्धांताचा तात्रीक प्रारंभ प्रभावी मागणी हा आहे." चर्चा करा.

ब) गणक कार्य प्रणालीची प्रक्रिया आकृतीसह स्पष्ट करा.

क) गुंतवणूक ही भांडवलाची सीमांत उत्पादकता आणि व्याजाचा दर ठरवतात. स्पष्ट करा.

प्र. ४ खालील पैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (२०)

अ) IS वक्र कसे काढला जातो ते नमूद करून त्याची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

ब) बेरोजगारी आणि महागाई यांच्यातील संबंध अलाकालीन फिल्पीस वक्राच्या सहाय्याने स्पष्ट करा.

क) अवधानी अतिवृद्धीचा अर्थ आणि परिणाम स्पष्ट करा.

प्र. ५ खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (२०)

अ) पैशांचा मागणी संबंधी केन्सची संकल्पना स्पष्ट करा.

ब) मागणी प्रेरित महागाईचे आकृती काढून कारणे स्पष्ट करा.

क) महागाई नियंत्रित करण्याचे उपाय कोणते आहेत?

****

Paper / Subject Code: 79319 / Company Secretarial Practice I

Time: 3 hours

Marks: 100

Note: 1. All questions are compulsory

2. Figures to the right indicates full marks

Q. 1 (A) Fill in the blanks with suitable options. (Any 10) **(10)**

1. _____ is the premier institution governing the profession of CS in India. (IFCI, ICICI, ICSI, ICAI)
2. As per section 203 of Indian Companies Act, every listed company having paid up share capital of rupees _____or more shall have whole-time Company Secretary in employment. (1 crore ,3 crores, 5 crores, 10 crores)
3. A One person company shall have a minimum of _____ director/directors. (three, two, one, four)
4. A company secretary acts as a _____of the Board of Directors. (an employee, an outsider, a friend and a guide, a servant and helper)
5. Secretarial Standard 3 is related with_____. (Dividend, Minutes, Common Seal, Shareholders' Meeting)
6. _____ Audit helps to examine, check and report compliances made by the company. (Internal, External, Secretarial, Statutory)
7. _____document is called as charter of the company. (Articles of Association, Memorandum of Association, Prospectus, Statement in lieu of prospectus).
8. For conversion of a company from private company into a public company _____ resolution is required. (ordinary, special, resolution requiring special notice, no)
9. After completion of _____ stage in company formation, a company gets Certificate of Incorporation. (promotion, incorporation, commencement of business, capital subscription)
10. A debenture holder is _____ of the company. (debtor, owner, creditor, director)
11. _____ is appointed by Central Government to register, supervise and coordinate matters relating to companies under Companies Act. (Shareholder, Registrar of Companies, Auditor, Manager)
12. The company whose securities are included in the official list of the stock exchange is called _____company. (listed, public, private, foreign)

Q. 1(B) State whether the following statements are True or False. (Any 10) **(10)**

1. A company secretary should have knowledge of accounts and finance.
2. Company secretary is recognised as key managerial personnel by Companies Act,2013.
3. Members of private company can freely transfer their shares.
4. Secretarial Standard 2 is concerned with Transfer of shares.
5. A company may have more than one common seal.
6. Depository participant acts as a link between Depository and an investor.
7. The object clause focuses on total capital required by a company.
8. Prospectus is an invitation given to general public for purchase of securities of a company.
9. Conversion of a company is a regular practice in companies.

10. Right issue refers to offering shares to new investors of the company.
11. Letter of allotment gives an idea about the number of shares allotted to a shareholder by a company.
12. Company Law Board is an independent body in India which has powers to overlook the behaviour of companies within the Company Law.

Q2 . Answer Any Two from the following **(15)**

a) Discuss the features of Company under Indian Companies Act 2013.
b) Explain the basic qualification of company secretary.
c) Describe the rights of company secretary.

Q. 3 **Answer Any Two from the following** **(15)**

a) 'A company secretary acts as a liaison officer between Company and Stock Exchange' Explain.
b) Explain the services of company secretary towards SEBI and Consumer Forum.
c) Describe the need and importance of Secretarial Audit.

Q. 4 **Answer Any Two from the following** **(15)**

a) Define Articles of Association? Discuss its contents.
b) Describe secretarial duties in company formation.
c) Explain secretarial procedure with regard to conversion of public limited company into a private company.

Q. 5 **Answer Any Two from the following** **(15)**

a) Discuss secretarial correspondence with shareholders of the company.
b) Describe secretarial correspondence with SEBI
c) Give the specimen of Letter to Registrar of Companies for alteration of Memorandum of Association.

Q. 6 Write Short notes on (Any four) **(20)**

a) Qualities of company secretary
b) Resignation and removal of company secretary
c) Advantages of secretarial standards
d) Statement in lieu of prospectus
e) Specimen of letter for overdraft facility
f) Clauses of Memorandum of Association

****

0965CF514234A6DE61D7BEB6CEF0DC0A

वेळ 3 तास गुण :100

सूचना १ सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत

२ उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात

३ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका मूळ मानवी

प्र. १ अ) खालील दिलेल्या पर्यायांमधून योग्य पर्याय निवडा: (कोणतेही १०) **(१०)**

१ _____ ही, कंपनी चिटणीस पेशाची व्यवस्था पाहणारी भारतातील प्रमुख संस्था आहे. (IFCI, ICICI, ICSI, ICAI)

२ भारतीय कंपनी कायदयाच्या कलम २०३ नुसार, प्रत्येक सूचीबद्ध कंपनी जिचे वसूल केलेले भागभांडवल रुपये _____ किंवा अधिक असेल, त्यांच्याकडे नोकरीत असणारा पूर्णवेळ कंपनी चिटणीस असणे गरजेचे आहे. (1 कोटी, 3 कोटी, 5 कोटी, 10 कोटी)

३ एक व्यक्ती कंपनीकडे, किमान _____ संचालक असणे आवश्यक आहे. (तीन, दोन, एक, चार)

४ कंपनी चिटणीस हे संचालक मंडळाचे _____ म्हणून काम करतात.
(कर्मचारी, तिऱ्हाईत, मित्र आणि मार्गदर्शक, सेवक आणि मदतनीस)

५. सचिवीय मानक 3 हे _____ शी संबंधित आहे.
(लाभांश, इतिवृत्त, सामान्य बोधचिन्ह (सील), भागधारकांची सभा)

६. _____लेखापरीक्षण, कंपनीद्वारे केलेल्या अनुपालनाचे परीक्षण, तपासणी आणि अहवाल करण्यास मदत करते. (अंतर्गत, बाह्य, सचिवीय, वैधानिक)

७. _____ दस्तावेजास, कंपनीची सनद (चार्टर) म्हणून ओळखले जाते.
(नियमावली, घटनापत्रक, माहितीपत्रक, माहितीपत्रकऐवजी द्यावयाचे निवेदन).

८. एखाद्या कंपनीचे खाजगी कंपनीकडून सार्वजनिक कंपनीमध्ये रुपांतर करण्यासाठी _____ ठराव आवश्यक आहे. (सामान्य, विशेष, विशेष सूचनेचा ठराव, यापैकी कोणताच नाही)

९. कंपनीच्या स्थापनेतील, _____ हा टप्पा पूर्ण झाल्यानंतर, कंपनीला नोंदणी दाखला मिळतो.
(प्रवर्तन, नोंदणी, व्यवसाय प्रारंभ, भांडवल उभारणी)

१०. कर्जरोखेधारक हा कंपनीचा _____ आहे. (ऋणको, मालक, धनको, संचालक)

११. कंपनी कायदयानुसार, कंपन्यांशी संबंधित बाबींची नोंदणी, पर्यवेक्षण आणि समन्वय करण्यासाठी _____ ची नियुक्ती केंद्र सरकारद्वारे केली जाते.
(भागधारक, कंपनीचा निबंधक, लेखापरीक्षक, व्यवस्थापक)

१२. ज्या कंपनीच्या प्रतिभूतींचा समावेश, भागबाजाराच्या अधिकृत यादीमध्ये केलेला आहे त्याला _____ कंपनी असे म्हणतात. (सूचीबद्ध, सार्वजनिक, खाजगी, परदेशी)

(ब) खालील विधाने सत्य किंवा असत्य ते सांगा (कोणतीही दहा) (१०)

१. कंपनी चिटणीसास खातेवहया आणि वित्ताचे ज्ञान असणे आवश्यक आहे.

२. कंपनी चिटणीसास, कंपनी कायदा २०१३ प्रमाणे, मुख्य व्यवस्थापकीय कर्मचारी म्हणून मान्यता दिलेली आहे.

३. खाजगी कंपनीचे सदस्य त्यांचे भाग सहजपणे हस्तांतरित करू शकतात.

४. सचिवीय मानक २ हे भाग हस्तांतरणाशी संबंधित आहे.

५. कंपनीकडे एकापेक्षा जास्त बोधचिन्ह (सील) असल्यास चालू शकते.

६. डिपॉझिटरी सहभागी हे डिपॉझिटरी आणि गुंतवणूकदार यांच्यातील दुवा म्हणून कार्य करतात.

७. उद्दिष्टे कलम, कंपनीला आवश्यक असणाऱ्या एकूण भांडवलावर लक्ष केंद्रित करते.

८. माहितीपत्रक हे कंपनीच्या प्रतिभूती खरेदी करण्यासाठी सामान्य लोकांना दिलेले एक आमंत्रण आहे.

९. कंपनीचे रूपांतर करणे ही कंपनीची नियमित पद्धत आहे.

१०. हक्क भागविक्री म्हणजे कंपनीच्या नवीन गुंतवणूकदारांना भागांचा प्रस्ताव देणे.

११. भागवाटप पत्र, कंपनीने भागधारकांना वाटप केलेल्या भागांच्या संख्येची कल्पना देते.

१२. कंपनी कायदा मंडळ ही भारतातील एक स्वतंत्र संस्था आहे ज्यास कंपनी कायद्यामध्ये राहून कंपन्यांचे वर्तन दुर्लक्षित करण्याचा अधिकार आहे.

प्र २. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंची उत्तरे द्या. (१५)

अ) भारतीय कंपनी कायदा २०१३ प्रमाणे, कंपनीच्या वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.

ब) कंपनी चिटणीसाची मूलभूत पात्रता स्पष्ट करा.

क) कंपनी चिटणीसाच्या अधिकारांचे वर्णन करा.

प्र ३. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंची उत्तरे द्या. (१५)

अ) 'कंपनी चिटणीस हा कंपनी आणि भागबाजार यांच्यातील संपर्क अधिकारी म्हणून काम करतो' स्पष्ट करा.

ब) सेबी आणि ग्राहक मंचाप्रती असणाऱ्या कंपनी चिटणिसाच्या सेवा स्पष्ट करा.

क) सचिवीय लेखापरीक्षणाची गरज आणि महत्त्व सांगा.

प्र ४. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंची उत्तरे द्या. (१५)

अ) नियमावलीची व्याख्या द्या. त्याच्या घटकांवर चर्चा करा.

ब) कंपनी स्थापनेतील, सचिवात्मक कर्तव्यांचे वर्णन करा.

क) सार्वजनिक कंपनीचे खाजगी कंपनीत रुपांतर करण्यासंबंधीची सचिवीय पद्धत स्पष्ट करा.

प्र ५. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंची उत्तरे द्या. (१५)

अ) कंपनीच्या भागधारकांसोबत असणारा सचिवीय पत्रव्यवहारावर चर्चा करा.

ब) सेबीसोबत असणाऱ्या सचिवीय पत्रव्यवहाराचे वर्णन करा.

क) घटनापत्रकातील बदलाबद्दल कंपनीच्या निबंधकास माहिती देणाऱ्या पत्राचे नमुनापत्रक तयार करा.

प्र .६ थोडक्यात टीपा लिहा (कोणत्याही ४) (२०)

अ) कंपनी चिटणीसाचे गुण

ब) कंपनी चिटणीसाचा राजीनामा आणि बडतर्फी

क) सचिवीय मानकांचे फायदे

ड) माहितीपत्रकऐवजी द्यावयाचे निवेदन

ई) अधिकर्ष (ओव्हरड्राफ्ट) सुविधेसाठीच्या पत्राचे नमुनापत्रक

फ) घटनापत्रकाची कलमे

****

0965CF514234A6DE61D7BE86C1F0DC0A

Duration: 3 hours Marks: 100

N.B.
1. All questions are compulsory.
2. All questions have internal choice.
3. Figures to the right indicate full marks.

1 A. Select the best answer from the options and complete the statement. 10

1. Which of the following is not a principle of cooperation?
   a) Open membership
   b) Democratic management
   c) Political neutrality
   d) Maximum profit

2. Which of the following is not an objective of cooperation?
   a) Abolition of social inequalities
   b) Neutrality in religion and politics
   c) Increasing the prosperity of member
   d) Reducing the standard of living of members

3. India has a -------- economy.
   a) Capitalist
   b) Socialist
   c) Mixed
   d) None of above

4. Cooperative societies give ---------- interest on capital.
   a) Unlimited
   b) Limited
   c) Flexible
   d) None of above

5. The first significant legislation for the development of cooperative movement in India was in the year.....
   a) 1900
   b) 1904
   c) 1920
   d) 1947

6. Primary Marketing Cooperatives work at the ----------level.
   a) Village
   b) District
   c) State
   d) National

7. The source of funds or capital of a central cooperative bank include -------
   a) Share capital
   b) Deposits from members and non members
   c) Government grants
   d) All the above

0965CF514234A6DE61D7BEB6C1EC99A1

8. Central Marketing Cooperatives work at the ----------level.
   a) Village
   b) District
   c) State
   d) National

9. Which of the following is not a function of Urban Cooperative Banks?
   a) Collect deposits
   b) Act as an agent of members
   c) Arrange for safe custody of valuables of members
   d) Provide long term agricultural loans to members

10. Self Help Groups provide only ---------- amount of loans.
    a) Small
    b) Large
    c) Both a and b
    d) None of above.

B. Explain the following concepts in a sentence or two **(any five)** 10

i. Public Sector
ii. Mixed economy
iii. Economic growth
iv. Cooperative credit structure
v. Processing of agricultural products
vi. Labour Cooperative
vii. Urban Cooperative Banks
viii. Types of State Cooperative Bank

2. Solve **any two** questions. 20

A. What are the Principles of cooperation?
B. Bring out the political and educational benefits of cooperation
C. Explain the role of cooperation in mixed economy

3. Solve **any two** questions. 20

A. Examine the history of cooperative movement in India after independence
B. State the advantages of cooperative processing societies.
C. Write a note on Diary Cooperatives.

4. Solve **any two** questions. 20

A. Write a short note on Self Help Groups
B. What are the functions of Primary Agricultural Credit Societies?
C. What are the main recommendations of Vaidyanathan Committee?

5. Solve **any two** questions. 20

A. Examine the functions of State Cooperative Bank.
B. What are the objectives of Central Cooperative Banks?
C. Explain the structure of Land Development Banks

****

वेळ: ३ तास गुण: १००

सूचना – १.सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२. सर्व प्रश्नांना अंतर्गत पर्याय आहेत.
३. उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.
४. मूळ इंग्रजी प्रश्न प्रमाण मानावे.

प्र. १अ) दिलेल्या पर्यायां पैकी योग्य उत्तर निवडून वाक्य पूर्ण करा. १०

१) खालील पैकी कोणते सहकाराचे तत्व नाही ?
अ) खुले सभासदत्व ब) लोकशाही नियंत्रण
क) राजकीय तटस्थता ड) महत्तम नफा

२) खालील पैकी कोणते सहकाराचे उदिष्ट्य नाही ?
अ) सामाजिक विषमतेचे उच्चाटन ब) राजकारण आणि धर्मातील तटस्थता
क) सभासदांची भरभराट वाढवणे ड) सभासदांची राहणीमान पातळी घटवणे

३) भारतीय अर्थव्यवस्था ---------- आहे.
अ) भांडवलवादी ब) समाजवादी
क) मिश्र ड) या पैकी नाही

४) सहकारी संस्था भांडवलावर ---------- व्याज देतात.
अ) अमर्याद ब) मर्यादित
क) बदलते ड) या पैकी नाही

५) भारतातील सहकारी चळवळीच्या विकासासाठी पहिला महत्वाचा कायदा हा ---------- यावर्षातील होता.
अ) १९०० ब) १९०४
क) १९२० ड) १९४७

६) प्राथमिक सहकारी विपणन संस्था ---------- पातळीवर कार्य करतात.
अ) गाव ब) जिल्हा
क) राज्य ड) राष्ट्रीय

७) मध्यवर्ती सहकारी बँकेच्या निधी किंवा भांडवलाचे मार्ग --------- आहेत.
अ) भाग भांडवल ब) सभासद आणि बिगर सभासदांकडून ठेवी
क)शासकीय अनुदान ड) वरील सर्व

८) मध्यवर्ती सहकारी विपणन संस्था ---------- पातळीवर कार्य करतात.
अ) गाव ब) जिल्हा
क) राज्य ड) राष्ट्रीय

९) खालील पैकी कोणते नागरी सहकारी बँकेचे कार्य नाही ?
अ) ठेवी संकलन ब) सभासदांचा मध्यस्थ म्हणून कार्य करणे
क) सभासदांच्या मौल्यवान वस्तूंचा सांभाळ करणे ड) सभासदांना दीर्घ मुदतीचे कृषी कर्ज पुरवणे

१०) स्वयं सहायता गट केवळ ---------- रक्कमेचा कर्ज पुरवठा करतात.
अ) अल्प ब) मोठ्या
क) अ आणि ब दोन्हीही ड) या पैकी नाही

0965CF514234A6DE61D7BEB6CEEC99A1

प्र.१ब) खालील संकल्पना स्पष्ट करा. **(कोणत्याही पाच)** १०

१) सार्वजनिक क्षेत्र

२) मिश्र अर्थव्यवस्था

३) आर्थिक वृद्धी

४) सहकारी पत रचना

५) शेत मालाची प्रक्रिया

६) कामगार सहकारी संस्था

७) नागरी सहकारी बँका

८) राज्य सहकारी बँकेचे प्रकार

प्र. २ **कोणतेही दोन** प्रश्न सोडवा. २०

अ) सहकाराची तत्वे कोणती आहेत ?

ब) सहकाराची राजकीय आणि शैक्षणिक फायदे विषद करा.

क) मिश्र अर्थव्यवस्थेतील सहकाराची भूमिका स्पष्ट करा.

प्र. ३ **कोणतेही दोन** प्रश्न सोडवा. २०

अ) स्वातंत्र्योत्तर काळातील भारतातील सहकारी चळवळीच्या इतिहासाचे परीक्षण करा.

ब) सहकारी प्रक्रिया संस्थांचे फायदे सांगा.

क) दुग्ध सहकारी संस्था यावर टीप लिहा.

प्र. ४ **कोणतेही दोन** प्रश्न सोडवा. २०

अ) स्वयं सहाय्यता गट यावर टीप लिहा.

ब) प्राथमिक कृषी पत संस्थेची कार्ये कोणती आहेत.

क) वैद्यनाथन समितीच्या मुख्य शिफारशी कोणत्या आहेत ?

प्र. ५ **कोणतेही दोन** प्रश्न सोडवा. २०

अ) राज्य सहकारी बँकेच्या कार्याचे परीक्षण करा.

ब) मध्यवर्ती सहकारी बँकांची उद्दिष्ट्ये कोणती आहेत?

क) भूविकास बँकांची रचना स्पष्ट करा.

****

0965CF514234A6DE61D7BEB6CEEC99A1